

Այժմ հեծեմ Տէր, զի որ հրամանաւ քո ծնաւ լինէն, առանց սերման, գեղեցիկ կերպարան՝ ի ձեռն ծնրնդեան իմոյ ընկայայ այժմ զպատիժ դառնագոյն պատուհասիդ. քանզի սերմանցաւ յիս սերմնս դառնութեան անիծից, յորոյ տատանելով երկնեմ առ ի ծնանիլ տատասկ եւ փուշը³⁰ ապականութեան, պատրաստիմ գերեզման լինել մահու եւ գործք տանջանաց:

Աստ զանէծս ի քանապարհի թզնուոյն խօսեցաւ, եւ Աղամ զծայն նորա ի խորս դժոխոցն լսելով յոգոց հաննալ, աղաղակեալ ասէր. Ո՛վ Արարիլ իմ եւ Տէր, լուայ զոր առ թզնիդ զաստուածայինդ բարբառ, յորոյ ցամարեալ չորացաւ, եւ ես տառապեալս, որ ընդ դովաւ կրեցի զպատիժս անիծիցն, դորա չորանալովդ ի տեղոջս յանջրդի, որպէս զծառ ցօղազարդ ոստովք, ձեռօքս, որով կթեցի ի ծառէն պատուիրելոյ զողկոյզ դատապարտութեան, եւ ըմպեցի ի մզեալ պողոյն զգինին յիմարութեան, դարձեալ զուարթացայ սորիմբք որպէս ի դրախտին աղենայ:

Զանէծս զգալի ընդ դովաւ լուայ, եւ այժմ անիծիք դորա մեծապէս ուրախացայ: Քանզի, յորժամ յանցամբ պատուիրանին, ի շնորհաց լուսոյն վասն ճաշակման պողոյն մերկացայ, ապաստան ի ծառդ այդ լինելով՝ զամօթ մերկութեան իմոյ դովաւ ջանայի ծածկել: Պտղով ծառոյն պատուիրելոյ՝ ի շնորհացն մերկացայ, եւ թագչելովն³¹ ի դմայ պատկառանք՝ զանէծան զգեցոյ: Ի ծառոյ անտի՝ պատուիրագանցութեամբ մաշակեցի, եւ ընդ այդմ ծառոյ՝ անիծիք զհաց իմ քրտամբք ուտել լսեցի. ի ծառոյ³² անտի ցանկութեամբ բարձրանալոյն ճաշակեցի, եւ ընդ ծառովդ այդու լուայ թէ՛ հող էիր եւ ի հող դարձցիս:

Եւ արդ միթէ՛ անիծիք ծառոյդ այդ՝ լուայց դարձեալ եթէ ուտի արտաքսեցար ի նոյն դարձցիս անդրէն. ցանկացայ որպէս զքեզ լինել եւ վրիպեցայ ի փառացն զոր պարգևեցեր ինձ. կողոպտեցայ փոխանակ լուսաստաց արքայութեան իմոյ. զտի ըստ գործոց իմոց զխաւարայարկ³³ ընակութիւն դժոխոց: Եւ արդ Տէր իմ, որ ի բարձրութենէ փառաց քոց, վասն իմ խոնարհեցար, եւ կամեցար որպէս զիս լինել, զի կորզեացես զստեղծուածս ձեռաց քոց ի բռնութեանց թշնամուոյն իմոյ: Քանզի չորժամ լուայ զծայն պատուհասելոյ քոյ յանիծանել զծառդ զայդ, ընդ որով ես ի ձեռն ճաշակման պողոյն զանէծան ընկալայ, եւ որ ի զուարթութեան դորա զապականութեան պատուհասն կրեցի, թերեւս ցամարելով դորա ապականեալս նորոգեցայց. մինչ դայ իսկ³⁴ ի դրախտին անդ պտղալից լինէր՝ ես ի ձեռն ճաշակման պողոյն ի պտղալից դրախտէ անտի զրկեցայ:

Եւ արդ իրրեւ լուայ զպատուհասդ ի Տեառնէդ իմմէ՛ ստեղ ցոյ՝ Մի՛ կղիցի ի քեզ պտուղ յաւիտեան, ազպտելով ի տրամութենէ՛ անտի՝ բերկրեցայ հրճուանօք. զի որպէս անիծիք քո ծառ(այ)դ այդ ի զուարթութենէ իւրմէ՛ ցամարեցաւ, այսպէս ես գօսացայ առ ի չպտղաբերել որդոց իմոց անիծիքն: Եւ ընդ դովաւ հաւարեցի զանէծան, զփշաբերութիւնն, զցաւսն, զհեծութիւնն, զհառաչանս, զսպանութեանն սուգն, զմեղացն ծառայութիւնն:

Եւ արդ որպէս հրամանաւ քո ծառ(այ)դ այդ չորացաւ, այնպէս ցամարեցի զալստեամբ քո՝ (յ)արմատ յանցանաց իմոց, ուտիի այս ամենայն զոր սասցի պտղաբերեցան յիս³⁵, եւ ի վերջստին արքամնէ՛ սուրբ եւ պատուական արեան քո, ինձ եւ որդոց իմոց պտուղ աւրհնութեան պտղեցցի. փոխանակ անիծիցն ազատութիւն³⁶, փոխանակ տրամութեանն ուրախութիւն, փոխանակ հառաչանացն հրճուանք, փոխանակ յանցանացն արդարութիւն, փոխանակ մեղացն սրբութիւն, փոխանակ ծառայութեանն ազատութիւն, փոխանակ ապրտամբութեանն աստուածպաշտութիւն, եւ փոխանակ կապանաց դժոխոցն՝ ընդարձակ արքայութիւն քո, քանզի յոյժ տառապանօք ծանձրացեալ լինիմ, ով Տէր եւ արարիլ, ի դառնութենէ՛ դժոխոցս:

³⁰ փուշ է՝ ³¹ Թագչելովն է՝ ³² Զուցի՛ քրտամբք որպէս լսեցի. ի ծառոյ ի ³³ զխաւարայարկ է ³⁴ յիս ժ ³⁵ ինչ է ³⁶ Զուցի՛ փոխանակ անիծիցն ազատութիւն է

Աւր մի բովանդակ գրադցրութիւն վայելուէ դրախտին, զոր ձեռք քո տնկեցեր, ոչ վայելցի: Եւ արդ զամս հինգ հագար եւ հինգ հարիւր խաւար դառնութեան ղժոխոցն տանջէ զիս: Անդ ժամս երկու միայն պայծառացայ լուսովն աներեկոյ, եւ աստ երկար ժամանակաւ անճանանչ լինիմ ի լուսոյ: Անդ ղոյզն ինչ ժամանակ թագաւոր կացի քոց արարածոց, եւ աստ յաւիտեան թագաւորեաց ի վերայ իմ դառնութիւն ղժոխոցս: Անդ վայր մի վայելցի յանուշահոտութիւն դրախտին, եւ աստ անվաղճան³⁷ դառնանամ ի գուր տղմոյ ժահահոտ բանտիս: Անդ պարակից էի դասուց հրշտակաց, եւ աստ դատապարտեալ եղէ ընդ բանակս դիւաց: Անդ յուրախութիւն լինէի եւ աստ ի լաց: Անդ ի խնդութեան, եւ աստ ի տրտմութեան: Անդ ի բերկրանս, եւ աստ [յ]ողբս: Անդ ի հրճուանս եւ աստ ի վիրտս: Անդ որպէս յառազատս հարսանեաց, եւ աստ ի տուն սոցոյ: Անդ յուրախութիւն անվշտանալի, եւ աստ ի սուգ անմխիթարի: Անդ ի փառս եւ պստ յանրագանս: Անդ յարձու վեհագոյն եւ աստ ի գուր խորագոյն: Անդ ի յարկն լուսոյ եւ աստ ի տունս խաւարի: Անդ յաւիտեան ոչ տեսանէի զերեկոյ, եւ աստ ոչ տեսանեմ ճամանչ լուսոյ: Անդ ծածկեալ լինէի լուսով աննուաղելի, եւ աստ պատեալ լինի զինեւ խաւար անշմարելի:

Ո՛վ հրաշից ատուրս, յոր լուսայ անէծս ծառայդ այդմ սպառել ի պտոյոյ, որ ընդ ղովով լաւայ կորուսանել զփառսն իմ զամենայն: Ոչ թէ չլուսայ զպտոյոյ ծառոյն, ուստի ճաշակելով մերկացայ զփառսն եւ զգեցայ զտերեւ զորայ. զի լինիցի պտուղ պատրանաց փայտին՝ ճշմարտութեան կերակուր:

Փայտն տրտմութեան՝ փայտ ուրախութեան, փայտն ապականութեան՝ փայտ(ն) նորոգութեան, փայտ խորտակմանն՝ փայտ վերստին նորոգման, փայտն փակող դրախտին եւ բոցող ղժոխոցս, փայտն արտաքսող ի դրախտէն եւ առաջնորդ յարբայլութիւնն, զի արտաքսալ[ը]րս ամսն ևստի նովաւ, նովաւ զարծեալ անդ մտցուր:

Անդ քաղցրութեամբ զթայ, ստեղծող³⁸ իմ, ի ստեղծուածս քո, խնայեա արաւորող՝ յարարածս քո, զի յոյժ տառապեցաւ անձն իմ, մաշեցան ամենայն ոսկերք իմ, փտեցան ամենայն յօք իմ, որպէս հրամայեցեր Տէր, այնպէս զհետ զնացին ամենայն մարմինք իմ վճոհի³⁹ հրամանաց քոց:

Արարչագործեցեր զիս⁴⁰ ի հողոյ մարմին վայելուչ, պայծառացուցեր զանդամս իմ լուսով, որպէս զերես երկնից աստեղօք՝ լուսաւորեցեր զաչս իմ եւ զերեսս, որպէս ճառագայթիք զարեգականն՝ պսակեցեր զիսօք զզլուխ իմ, որպէս զծառս զրախտին, (զ)որ անխառամ ծաղկօք զարդարեցաւ. փիչիով ի ստեղծուածս ձեռաց քոց՝ գոյացուցեր յիս զանհիւթն հողին, եւ ես ի ձեռն ճաշակմանս պտոյոյ փայտին զիտութեանն՝ ի լուսոյ փառացն իմոց մերկացայ, եւ յերեսաց քոց ընդ (յ)արմատով ծառոյդ այդմ քարեայ⁴¹, որով վայելութիւն իմ եղծաւ, պայծառութիւն իմ նուաղեցաւ, զեղեցկալարմար (յ)անդամք իմ քակտեցան, հերք⁴² զլիտոյ իմոյ որպէս խոխի վատնցան, նուազեցաւ շունչ կենդանութեան իմոյ: Չարդարեալս լուսով՝ տրզեղացայ հոգևով⁴³ կենդանեալ, զխաւար ղժոխոցս ժառանգեմ:

Եւ արդ ժամ է զթայոյ ի ծառայս քո, զոր արժանաւորեցեր ողորմութեան քո, եւ վասն իմ յանձն առեր խոնարհիլ ի բարձրութենէ անպատում յաթոռոց⁴⁴ քոց: Դու ինքն, որ աստուածային ձեռամբդ որպէս զանօթ իմն վայելուչ ստեղծեր զիս, եւ չարահար նենգողն իմ իրրեւ ուռամբ իւիթ՝ պատրանօքն իւրովք խորտակեալ մանրեաց զիս. այժմ դարձեալ զմարեալս վերստին ստեղծ[եա], զթողեալս խնդրեա, զապականեալս նորոգեա, զխաւարեալս լուսաւորեա, զկորուսեալս զիտ, զմերկացեալս⁴⁵ զգեցոյ. զբանտարգեալս ազատեա, զանարգեալս պատուեա, զսգաւորս մխիթարեա, զանարժանս առաջին պատուովն մեծարեա:

³⁷ անվաղճան ի ³⁸ գթառ աստեղծող ի ³⁹ վճոհ ժ ⁴⁰ զի ի ⁴¹ քարեա ժ ⁴² զէւք ի ⁴³ հոգևով ժ ⁴⁴ աթոռոց ի ⁴⁵ անհի՛ գիւր, զմերկացեալս ի

Ասէ փրկիչն. մինչ աստ եկի՝ ապա իմացեալ եղիւ թեզ գալուստն իմ, որ վասն թոյ յաշխարհ, ով Աղամ, եւ մինչեւ զպատուհաս անիծիցն⁶⁶ քոց կրեաց յինէն ծառս այս, որ ծածկոյթ եղիւ քեզ, ապա ծանուցաւ թեզ եթէ յիշեցի գրեզ, ո՞չ ապաբէն որ անբաժանաբարս եմ բնակեալ ք ծոց Հօր, եւ անմարմին զուարթունքն չկարէին նկատել ի փառս աստուածութեան իմոյ:

Արդ վասն թոյ բնակեալս յերկինս եւ ի ծոց Հօր՝ բնակեցայ յերկրի ի յորովայն Գուսին, եւ վասն այնր զի դու ի դրախտէն անկար, ես յերկնից խոնարհեցայ. որպէս դու ի կնոջէ պատրեցար, զի իբրեւ զիս լինէիր, ես ի կնոջէ վասն խարելոյ զպատրողն թո՛ իբրեւ զքեզ մարդ եղէ: Որպէս դու ի բանսարկուէն հրապարակեցար, [հրապուրեցար?] ես ի սատանայէ փորձեցայ: Որպէս դու ճաշակմամբ գլտողոյն ընդ թաղջիւ վակեցար, ես վասն թոյ քաղցեայ: Որպէս դու զհաց թոյ քրտամբք երեսաց քոց լուար ուտել: ես վասն թոյ քրտնեցայ: Որպէս փայտին մեղար, ես վասն թոյ ի խաչ բուեռեցայ: Որպէս դու պատուիրանազանցութեամբն զանէծս ընկալար, ես վասն թոյ անէծք եղէց: Որպէս դու զփշաբերութիւնն արմատացուցիր, ես վասն թոյ պսակ ի փշոց ընկալայց:

Վասնորոյ, իբրեւ տեսի զծառս գայս, յիշեցի գրեզ, որ զանէծս իմ ընդ դովաւ ընկալար, եւ զանէծսն թոյ անիծեցի՝ զոր ի սա յինէն ընկալար, զի յայսմ հետէ ապառեացի, եւ մի ցուցցի ի նմանէ պտուղ յաւիտեան: Եւ որպէս ծառս այս ի ժամուս յայսմիկ բանիւք իմովք յորացաւ, այնպէս զանիծից զմահն կրելով իմ ի վերայ խաչին վասն թո՛ առժամայն (յ)արմատ անիծիցն քոց սպառեցի: Զթողից այլ ես զքեզ տառապիլ ի դժոխսոզ, վասնզի, որպէս զթայ հայր յորդի՝ զթացայ ի քեզ, զի ստեղծուածք իմ՝ որպէս զստեղծող սիրեցի: Զի թէ բրուտն անօթոցն, զոր անշնչութեամբ ի կաւոյն յարմարէ, բազում խնամս տանիցի, եւ թէ յանկարծ մանրեալ փշոցսցի ի նոցանէ, զարձեալ վերբատին ստեղծանէ. առաւելապէս, որ բրուտս եմ երկնաւոր՝ զիմ բանաւոր անօթզ, զոր ստեղծի ձեռօք իմովք, բազում զիմով նորոգեցից:

Եւ վասն այնր, զի դու, որ իբրեւ զիս ոչ էիր, ցանկացար ինծ նման լինել, ես որ իբրեւ զքեզ ոչ էի, որպէս զքեզ եղէ վասն թոյ, զի զքեզ իբրեւ զիս սրարից: Եւ այնպէս զքեզ եւ զամենեսեան, որք ի քէն, զորս կրեալ է պատրողն թոյ, ամենակեր յորովայնէ՞⁶⁷ նորա իմով չարչարանօք հանեալ կորզեցից: Նստեալս լիով յաթոռս քերովբէական՝ վասն ձեր խաչեալ մեռանիմ մարմնով, եւ ամմահ հզօր Աստուածս, որ եմ անբաժանելի ընդ Հօր, թաղելով ի գերեզմանի՝ առ թեզ իջից ի դժոխսոզ, եւ ի մեռանին վասն ձեր, թեւ զամենայն մեռեալս կենդանացուցից: Խաչին իմ զզրուս դժոխոց խորտակեցից, եւ գերեզմանաւն՝ զգերեզմանս ձեր աւարեալ քացից, եւ զկլեալսզ ամենեսեան ի մահաբեր յորովայնէ՞ վիշապին սննպեր ապրեցուցից:

Չայս ամենայն խորհրդիւ եցոյց մեզ անէծք թզնւոյն, եւ գայս հոգին ազդեաց մեզ, իբր թէ Աղամ գայն ամենայն խօսեցաւ, եւ գայս ամենայն պատասխանի լուաւ ի Տեառնէ յորժամ անէծ զթզնին:

(Եւր. 19)

Հրատ. Ա. Յ. ՍՐՃՈՒՆԻ

⁶⁶ անիցն ի ⁶⁷ յամենակեր սրովայնէ ի